

તુવેર નો ભાવ મજબૂત, ટેકાના ભાવથી સહેજ ઉંચા રહેવાની સંભાવના

ભારતમાં તુવેર બીજા નંબરનો સૌથી મહત્વનો કઠોળ પાક છે, કે જે કુલ કઠોળ ઉત્પાદનમાં ૧૮ ટકા જેટલો હિસ્સો ધરાવે છે. દેશમાં તુવેરનું વાવેતર મુખ્યત્વે મહારાષ્ટ્ર, ઉત્તર પ્રદેશ, મધ્ય પ્રદેશ, કર્ણાટક, આન્ધ્રપ્રદેશ અને ગુજરાતમાં થાય છે. વિશ્વમાં, ભારત તુવેરનો સૌથી મોટો ઉત્પાદક દેશ હોવા છતાં વધારે સ્થાનિક વપરાશ માંગને કારણે દર વર્ષે આયાત કરવી પડે છે.

દેશમાં ચાલું વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩માં તુવેરનું વાવેતર અંદાજે ૪૬ લાખ હેક્ટરમાં થયેલ છે, જે ગત વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં ૪૮ લાખ હેક્ટર જેટલું થયેલ હતું અને ઉત્પાદન આશરે ૩૯ લાખ ટન જેટલું થશે. જે ગત વર્ષની સરખામણીમાં ૪ લાખ ટન જેટલું ઓછું હશે. ગત વર્ષ (૨૦૨૧ લાખ ટન) કરતા આ વર્ષે કુલ કઠોળનું ઉત્પાદન પણ થોડું ઓછું થશે.

ગુજરાતમાં ચાલું વર્ષે તુવેરનું વાવેતર અંદાજે ૨.૪૭ લાખ હેક્ટરમાં થયેલ છે, જે ગત વર્ષે ૨.૫૧ લાખ હેક્ટર હતું અને એકંદરે પાક પરિસ્થિતિ સારી રહેલ હોય ઉત્પાદન ગત વર્ષ જેટલું જ અંદાજે ૨.૯૧ લાખ ટન જેટલું થશે (બીજા આગોતરા અંદાજ તા. ૭-૧-૨૦૨૩).

ગુજરાતની વિવિધ બજારોમાં તુવેરનો ભાવ ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૨, દરમિયાન મહાના ભાવ રૂ.૧૧૫૦ ની આસપાસ હતો, જે થોડી વધ-ઘટ સાથે જૂન, ૨૦૨૨ સુધી આ સ્તરે રહ્યો હતો. ત્યાર પછી મહારાષ્ટ્ર અને કર્ણાટક જેવા મુખ્ય ઉત્પાદક રાજ્યોમાં અનિયમિત વરસાદના વિતરણને કારણે અને ખેડૂતો સ્પર્ધાત્મક પાક તરફ વળ્યા હોવાથી, આ વર્ષે વાવેતર ઓછું થવાનાં અહેવાલથી ગયા વર્ષની સરખામણીમાં ચાલું વર્ષે ઓછા ઉત્પાદનના અંદાજને લીધે, ભાવમાં વધારો શરૂ થયો. હાલ તુવેરનો ભાવ જાન્યુઆરી ૨૦૨૩, દરમિયાન ગુજરાતની વિવિધ બજારોમાં મહાના ભાવ રૂ. ૧૩૪૦ ની આસપાસ પ્રવર્તમાન છે જે થોડી વધ-ઘટ સાથે કાપણી સમયે આ સ્તરે રહેવાની સંભાવના છે. ભારત સરકારશ્રીએ ખરીફ ૨૦૨૨-૨૩ના વર્ષ માટે તુવેરનો ટેકનો ભાવ મહાના રૂ.૧૩૨૦ (કિલોગ્રામ ૩.૬૫૦૦) નક્કી કરેલ છે જે ગત વર્ષે રૂ. ૧૨૬૦ હતો.

ભારતમાં તુવેરની આયાત ૨૦૨૧-૨૨માં ૮.૪૦ લાખ ટન અને કુલ કઠોળની આયાત ૨૫.૨૦ લાખ ટન જેટલી થયેલ હતી. ચાલું વર્ષ એપ્રિલ થી નવેમ્બર ૨૦૨૨માં તુવેરની આયાત આશરે ૪.૩૩ લાખ ટન અને કુલ કઠોળની આયાત ૧૩ લાખ ટન જેટલી થયેલ છે.

તુવેરનું ઉત્પાદન અને બજારના અહેવાલોને ધ્યાનમાં લઈ, વિશ્વસનીય બજાર તજજ્ઞતાના આધારે ખેડૂત ભાઈઓને વેચાણ માટે યોગ્ય નિર્ણય લેવામાં ઉપયોગી થાય તે હેતુથી કૃષિ અર્થશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢની સંશોધન ટીમે દાહોદ માર્કેટિંગ ચાર્ડના તુવેરના ઐતિહાસિક માસિક ભાવોનું વિશ્લેષણ કરેલ છે. જે વિશ્લેષણ મુજબ તારણ છે, કે **ફેબ્રુઆરી-માર્ચ, ૨૦૨૩ દરમિયાન તુવેરનો ભાવ (કાપણી સમયે) મહાના રૂ.૧૩૦૦ થી ૧૪૦૦ (કિલોગ્રામ ૩.૬૫૦૦-૭૦૦૦) રહેવાની સંભાવના છે.** જેથી ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, ખેડૂતભાઈઓ તુવેરનો સંગ્રહ કરી માર્ચ, ૨૦૨૩ પછી વેંચાણ કરવા પોતાની રીતે નિર્ણય કરી શકે છે. જે ખેડૂતભાઈઓને તુવેરનો સંગ્રહ કરવો પરવડે તેમ ન હોય અને બજાર ટેકાના ભાવથી નીચે જાય તો, તેઓ ટેકાના ભાવે ખરીદ કેન્દ્રો ખાતે (માર્કેટ ચાર્ડમાં) વેચાણ કરે.

કઠોળની આયાત બાબતે સરકારશ્રી દ્વારા મર્યાદિત જથ્થાની નીતિ ચાલું રાખવામાં આવશે, તો કાપણીની મોસમ પુરી થયા પછી તુવેરના ભાવ ટેકાના ભાવથી થોડા ઉંચા જવાની સંભાવના છે.